
CONXITA LLEÓ

PROCESSOS REDUPLICATIUS EN CATALÀ I RITME PROSÒDIC: DE L'ADQUISICIÓ FONOLÒGICA A LA FORMACIÓ DE MOTS

1. LA REDUPLICACIÓ: CARACTERITZACIÓ I TIPUS

Els processos reduplicatius han atret l'interès de la fonologia i la morfologia teòriques des d'una perspectiva no lineal i no concatenadora, respectivament, en els darrers quinze anys.¹ La reduplicació se sol classificar en sintàctica, morfològica i fonològica, segons que els segments reduplicats formin un constituent sintàctic, un morfema o només una seqüència fonològica sense entitat morfològica. En moltes llengües, entre d'altres les del sud-est asiàtic, la reduplicació té valor morfològic flexiu i fins i tot derivatiu: serveix per a completar paradigmes nominals (per exemple, formació de plurals en agta, nominalitzacions agentives deverbals o denominals en tagàlog) o verbals (per exemple, formació del plural en la conjugació del samoà, formació de formes progressives en ilokà). Vegeu els exemples (1) i (2). També les reduplicacions en indoeuropeu, manifestades especialment en grec i en sànscrit, tenen en general funció flexiva dins del paradigma verbal: contribueixen a la formació de formes perfectives.²

(1) El present article ha estat concebut a partir d'una comunicació presentada l'any 1990 a Berlín, en el *Primer Col·loqui Alemany de Lusitanística i Catalanística*, amb el títol "Reduplikation und harmonische Prozesse im Katalanischen: Vom Phonologieerwerb zur Wortbildung".

(2) Hi ha també algun cas marginal amb una altra funció: p.ex., en llatí la reduplicació pot convertir un pronom interrogatiu en indefinit: *quis* 'qui?', *quisquis* 'algú qualsevol'.

Fora de la reduplicació morfològica, que és la que ha rebut més tractaments teòrico-lingüístics, no hi ha unanimitat pel que respecta als altres dos tipus de reduplicació, la sintàctica i la fonològica. Així, Moravcsik (1978: 301) no imposa cap límit a la longitud màxima de la forma reduplicada, de manera que també la repetició de tot un constituent

sinlàctic, equivalent a un o més mots, constitueix reduplicació. L'anglès "He is *very very bright*" o "He is an *old old man*" en són exemples citats per ell. La reduplicació sinlàctica ha estat estudiada per al castellà, per exemple, a Escandell (1991).

La reduplicació fonològica consisteix en la repetició d'un segment o un conjunt de segments, que poden constituir una síl·laba, però que no tenen significat independent. Alguns casos típics en són els hipocorístics, molt comuns en francès (Plénat 1984), així com la reduplicació del llenguatge infantil. Mots com *mama* o *cucut* se solen citar com a reduplicats fonològics del català (per exemple, a Mascaró 1985: 74).

L'existència de la base com a mot independent és considerada per alguns fonòlegs condició necessària per al fenomen de la reduplicació, de manera que la fonològica n'és exclosa. Així, per a Moravcsik (1978: 300), un enunciat B constitueix la reduplicació de l'enunciat A, si tant A com B contenen "representacions semàntiques interpretables, amb alguns elements en comú" i si formalment B conté la repetició d'una part de la forma d' A. Amb aquesta definició, Moravcsik (1978: 301) pretén excloure formes que a primera vista podrien semblar reduplicatives: a) mots del tipus *papa*, en hongarès, perquè *pa* no té significat; b) les expressions onomatopèiques que contenen repeticions de seqüències de sons, com ara l'hongarès *kakukk* 'cucut', perquè la forma sense reduplicar manca de significat. En els dos casos exclosos el criteri d'exclusió és semàntic: la forma base, sense reduplicar, no té cap significació. En canvi, per la banda formal, la definició és menys restrictiva, de manera que inclou la reduplicació sinlàctica, com hem vist més amunt.

Marantz (1982: 437), que va donar un fort impuls a l'estudi de la reduplicació des d'una perspectiva no lineal, considera la "reduplicació com un procés morfològic que posa en relació la forma bàsica d'un morfema o arrel amb una forma derivada que pot ser analitzada com a construïda a partir de la forma bàsica per mitjà de l'afixació (o infixació) de material fonèmic que necessàriament és idèntic totalment o parcial al contingut fonèmic de la forma bàsica". Aquesta definició exclou tant la reduplicació sinlàctica com la fonològica.

- (1) Exemples de reduplicació morfològica parcial, dins el paradigma derivatiu i flexiu

<i>Tagàlog</i>			
ta:wa	'rialla'	ta:ta:wa	'un que riurà'
qa:wit	'cosa útil'	qa:qa:wit	'un que utilitzarà'
<i>Ilokà</i>			
basa	'llegir'	agbasbasa	'seguir llegint'
trabaho	'treballar'	agtrabtrabaho	'seguir treballant'
<i>Samoà</i>			
nofo	'seure'	nonofo	'(ells) seuen'
alofa	'estimar'	alolofa	'(ells) estimen'
<i>Agta</i>			
takki	'cama'	taktakki	'comes'
ulu	'cap'	ululu	'caps'

(2) Exemples de reduplicació morfològica total:

Warlpiri

kurdu	'nen'	kurdukurdu	'nens'
kamina	'noia'	kaminakamina	'noies'

En aquest treball ens centrarem en les formes reduplicades que no sobrepassen el límit màxim de la paraula, de manera que les reduplicacions sintàctiques no hi seran considerades. D'altra banda, no imposarem la condició semàntica que la forma bàsica constitueixi un morfema autònom amb significat. Com tot seguit veurem, la reduplicació més productiva del català només pot ser assignada a la reduplicació morfològica, en tant que no s'exigeixi que la base de la forma reduplicada tingui independència morfològica.

En termes fonològics els processos reduplicatius consisteixen en la repetició de part del morfema de l'arrel o de tota l'arrel, de vegades amb certs canvis a les vocals o a les consonants. La repetició de tota l'arrel constitueix reduplicació total (2), i la de part de l'arrel, reduplicació parcial (1). Moravcsik (1978: 328) considera que la reduplicació total és universal i menys marcada, mentre que la parcial és més restringida: "totes les llengües que tenen reduplicació parcial tenen també reduplicació total", de manera que "no hi ha cap llengua només amb reduplicació parcial". La predicció de Moravcsik, que després reconsiderarem (vegeu §4), recolza en la seva doble decisió d'incloure la sintàctica i excloure la fonològica. Com que ell es refereix al conjunt format per la reduplicació sintàctica i morfològica, la seva predicció equival a dir que totes les llengües admeten la sintàctica, però que no totes inclouen la morfològica. Això sembla ser cert: totes les llengües analitzades fins avui permeten la repetició d'un o més constituents sintàctics dins l'oració; però és evident que no totes les llengües admeten la reduplicació morfològica, sovint equivalent a reduplicació parcial. D'altra banda, la reduplicació fonològica, no considerada per ell, sembla ser encara menys marcada, perquè és la que apareix en les primeres etapes de l'adquisició lingüística, en el llenguatge infantil (vegeu §4). A més, Moravcsik (1966: 311) conclou que la reduplicació en termes sil·làbics no és ni suficient ni necessària. Aquest suggeriment, que també reconsiderarem a §4, fou incorporat al model de Marantz (1982), que serà discutit a §5.

2. ELS PROCESSOS REDUPLICATIUS DEL CATALÀ

Els exemples de (1) i (2) constitueixen casos paradigmàtics de reduplicació morfològica. En les llengües romàniques no hi ha aquest tipus de reduplicació derivativa ni flexiva. En català trobem dos fenòmens que es poden relacionar amb la reduplicació: (a) d'una banda, mots constituïts per la repetició d'una sil·laba, i, (b) de

l'altra, compostos reduplicatius. Pertanyen al primer grup mots com *papa*, *mama*, *cucut*, *puput*, *cocou*, mall. *nonou*, etc. I al segon grup mots com *nyigo-nyigo*, *gara-gara*, *gori-gori*, *baliga-balaga*, de *nyigui-nyogui*, *pengim-penjam*, etc. Ambdós fentòmens són propis del llenguatge familiar. El primer és molt poc productiu, el formen un grapat de mots que se solen relacionar amb el llenguatge infantil. El segon grup és més productiu (vegeu-ne exemples a (3) i a l'Apèndix). Tant en un grup com en l'altre, la majoria de mots estan formats per repetició d'un conjunt de segments (*reduplicans*) pertanyents a una *base* (o conjunt dels segments abans de produir-se la reduplicació) que no sol constituir un morfema independent. És a dir, la *base* del mot reduplicat no sol aparèixer fora del mot reduplicat: p.ex., *ma* de *mama* o *cut* de *cucut* no són res fora dels mots *mama* i *cucut*, respectivament. I el mateix és aplicable a *nyigo*, a *gara*, a *gori* o a *balaga*, en els mots *nyigo-nyigo*, *gara-gara*, *gori-gori* o *baliga-balaga*, respectivament.

Ens centrarem en el darrer grup de mots reduplicats, els més productius, que han estat caracteritzats en la gramàtica del català com a compostos (Fabra 1956: 153). Cabré & Rigau (1985: 153) els classifiquen en dos grups: uns tenen "aparença de sintagma", sense "fisonomia característica", com ara *toquem i toquem*, *pitxo-pitxo*, *badabadoc*; els altres "tenen un origen onomatopèic" (*ning-nang*, *tic-tac*, *piu-piu*, de *nyigui-nyogui*). Mascaró (1985: 74ss) distingeix la reduplicació fonològica (amb casos esporàdics com *Pep de Josep*, *Nina de Caterina*, i pròpia del llenguatge infantil: *papa de pare*, *mama de mare*, *baba d'àvia*, etc.) de la reduplicació morfològica, que té com a resultat un compost. En la reduplicació morfològica "es repeteix tot un morfema, més o menys modificat", "L'element primitiu" que es repeteix "pot ser un morfema que apareix en altres mots, com a *bada-badoc*, o a *melmelada*, o pot ser un morfema que només apareix en el compost reduplicat i és pel mateix fet que aparegui repetit que sabem que es tracta d'un compost de dos elements i no d'un mot simple: *simśim*, *pajpáj*, *bəliʔəβaláʔə*, *garəʔárə*, etc." (Mascaró 1986: 74-75)

Pons (1987) no distingeix entre els dos tipus de reduplicació. I és que, de fet, la diferència essencial entre el que Mascaró anomena reduplicació fonològica i reduplicació morfològica és que en la primera es reduplicuen síl·labes, mentre que en la segona es reduplicuen peus o síl·labes que constitueixen peus; i alguns d'aquests peus coincideixen amb morfemes aïllats, mentre que d'altres, la majoria, només existeixen en tant que com a part del morfema reduplicat. És més, en l'anomenada reduplicació fonològica també hi ha casos de repetició de Cs i Vs que constitueixen morfema, com a *cocou* 'nom que donen els infants a l'ou', *bombò* o *nonou* (dial.) 'vestit nou'. A (3) apareixen alguns exemples dels anomenats compostos reduplicatius.

(3) Compostos reduplicatius del català

a. Amb identitat fonològica als dos components

bum-bum	gara-gara	gloc-gloc	gori-gori	leri-leri
ning-ning	nyau-nyau	nyeu-nyeu	nyic-nyic	nyigo-nyigo
passa-passa	pica-pica	piu-piu	poti-poti	rau-rau
viu-viu	xano-xano	xim-xim	xiu-xiu	xup-xup

b. Amb alternança de vocal (i-a)

balandrim-balandram	baliga-balaga	banzim-banzam
barrim-barram	catric-catrac	garranyic-garranyac
ning-nang	nyic-i-nyac	patatim-patatam
patatrip-patatrip	patatxip-patatxap	patrip-patrap
pengim-penjam	rigo-rago	ringo-rango
tic-tac	trip-trap	xalima-xalama
xarima-xarama	xerric-xerrac	xerrim-xerram
xerrima-xerrama	xino-xano	ziga-zaga

c. Amb alternança de vocal (i-o/e)

bal-liqui-bal-loqui	catatxic-catatxec	catric-catrec
catxic-catxec	de nyigui-nyogui	nyiqui-nyoc
plugim-plujot	tal-là-tal-lcra	tarit-tarot

d. Amb alternança de consonant

cori-mori	tiquis-miquis	xerrai-marraí	xirlis-mirlis
xurri-murri	xurrimburri	xurrismurris	a la xirinxina

e. Reduplicació amb canvi de vocal i de consonant

tarot-livot	plugim-plujot
-------------	---------------

Com que la majoria de reduplicacions del català estan constituïdes sobre bases no autònomes, si volem incloure-les dins el que se sol anomenar reduplicació morfològica, haurem de modificar els criteris de definició. De fet, des del punt de vista semàntic, la reduplicació que forma compostos del tipus *baliga-balaga* no és distingible de la que forma mots del tipus *cucut*, atès que ni *baliga* o *balaga*, ni *cut* tenen cap significat i no constitueixen, per tant, bases autònomes sobre les quals s'ha constituït la forma reduplicada. Malgrat que se sol diferenciar entre la reduplicació morfològica i la fonològica, des del punt de vista semàntic sovint no són distingibles; casos clars de reduplicació morfològica els trobem només en mots com *passa-passa* o *pica-pica*, la base dels quals té existència autònoma, fora del compost.

La diferència s'ha d'establir des de criteris formals: a) El resultat de la reduplicació fonològica és un mot simple, mentre que el de la morfològica és un mot assimilable als compostos. b) En la reduplicació anomenada fonològica es reduplica només una

síl·laba, i la paraula reduplicada conté un sol accent; en canvi, en la reduplicació morfològica es reduplica un peu; si el peu consta d'una sola síl·laba, aquesta és accentuada, de manera que la paraula morfològicament reduplicada pot contenir dos accents. I si un dels accents passa a ser secundari, la seva presència subjacent "impedeix que la seva vocal es redueixi" (Mascaró 1986: 74).

3. CAP A UNA TIPOLOGIA FONOLÒGICA DE LA REDUPLICACIÓ

Si ens fixem en les llengües que no disposen de la reduplicació morfològica estricta que hem vist a §1, trobem una certa preferència per la reduplicació de peus, com la del català. Així succeeix també en castellà, anglès o alemany.³ En francès, en canvi, la solució preferida per a simplificar els noms propis (hipocorístics), així com la reduplicació aplicada més sovint en el llenguatge familiar, és la que trobem en el llenguatge infantil (vegeu §4): la repetició d'una síl·laba del mot, simplificada. En francès els anomenats *mots eco* s'hi presenten de forma molt productiva. A (4) n'hi ha exemples.

(4) Exemples de mots eco en francès (Morin 1972)

a. noms comuns

bébête	[bebet]	'ximple'	<i>bête</i>
bobonne	[bobon]	'la meua dona'	<i>bonne</i>
chochette	[ʃɔʃot]	'covard'	
mémère	[memer]	'àvia'	<i>grand-mère</i>
moumoune	[mumun]	'jaqueta de llana de be'	<i>mouton</i>
nounours	[nunurs]	'osset de pèl/pelussa'	<i>un ours</i>
pépère	[peper]	'avi'	<i>grand-père</i>
pépette	[pepet]	'diners'	cast. <i>pesette</i>
tutur	[tytyr]	'cotxe'	<i>voiture</i>

b. Noms propis (hipocorístics) formats a partir de:

Bébert	[beber]	Robert, Hubert, Bertrand, Bernard
Coco	[koko]	Colette
Cricri	[krikri]	Christiane
Dédé	[dede]	André
Dédette	[dedet]	Bernadette
Dédèle	[dedel]	Adèle
Gégène	[ʒeʒen]	Eugène
Maimaine	[memen]	Germaine
Mimi	[mimi]	Michèle
Mimile	[mimil]	Émile
Popaul	[popol]	Paul

(3) Per al castellà vegeu Lloyd (1966); per a l'anglès, Thun (1963), i per a l'alemany, Wiese (1990).

En francès hi ha també casos de repetició de la consonant, tot i mantenint les vocals del mot que serveix de model. Així, exemples com els de (5) semblen comportar harmonia consonàntica (vegeu §5). En la pròxima secció veurem que aquest tipus de formació, que se sol tractar com a reduplicació, és molt comuna en el llenguatge infantil.

(5) Exemples d'hipocorístics en francès amb repetició de la consonant (Plénat 1984)

Anne-Marie	[nani]
Annie	[nani]
Carole	[kako]
Elisabeth	[babé]
Fabrice	[babi]
Karine	[kaki]
Olivier	[lofi]

En català, a diferència del francès, la reduplicació més representativa és la que constitueix compostos i que es forma repetint tot un peu mètric, format per una síl·laba tònica i generalment una altra síl·laba àtona (3). D'altra banda, el fenomen que sovint es considera reduplicació sil·làbica, a part de tenir un abast molt limitat, és més aviat harmonia consonàntica. Referida als noms propis, se sol esmentar *Pep* a partir de *Josep* (vegeu §2), que comporta truncament d'una síl·laba i escampament de la [p] final a la posició inicial. Hi trobem alguns mots amb harmonia consonàntica, relacionables amb els mots reduplicats, de la manera que mostrarem a §5. Exemples en són *Toti* de *Jordi*, *Lola* de *Dolors* o *Luli* de *Lourdes*. Però en català la solució preferida per a simplificar els noms propis és el truncament, com ara *Biel* de *Gabriel*, *Colau* de *Nicolau*, *Nel* de *Manel*, *Fric* de *Frederic*, *Mia* de *Joan Maria*, *Cesc* de *Francesc* o balear [ʃək] també de *Francesc*.

En anglès és normal la reduplicació de peus, com per exemple *hocus-pocus*, *dilly-dally*, *hobson-jobson*, etc. La reduplicació en alemany, que ha estat estudiada molt detalladament per Wiese (1990) des de la fonologia no lineal, és fonamentalment reduplicació de peus, tal com ho mostren exemples del tipus *Pinkepinke* o *Kuddelmuddel*. També en castellà predomina aquest tipus de reduplicació: *china-chana*, *gila-jala*, *triquitruque*, *trípili-trápala* són exemples de Lloyd (1966).

A §5 veurem la manera de representar aquests processos, segons les propostes recents de la fonologia no lineal i llur relació amb els altres tipus de reduplicació vistos a §1, així com amb els del llenguatge infantil que veurem a continuació.

4. ELS PROCESSOS REDUPLICATIUS DEL LLENGUATGE INFANTIL

Les dades sobre adquisició de la fonologia ens forneixen material per a comprovar les hipòtesis teòriques, proposades essencialment sobre la base de dades sincròniques.

Des del punt de vista del model de Principis i Paràmetres, les criatures desenvolupen gramàtiques pertanyents a la classe de gramàtiques possibles de les llengües naturals. Però en general els paràmetres de la llengua ambiental encara no han estat fixats, de manera que les opcions escollides solen respondre a posicions no marcades. Si partim del supòsit que en general hi ha tant reduplicació sil·làbica com reduplicació de peus, i que les llengües tenen preferència per un o altre d'aquests dos tipus, tal com hem vist a §3, podríem preguntar-nos quina és la menys marcada, des de la perspectiva de l'adquisició fonològica. Les dades infantils ens ajudaran a resoldre aquesta qüestió.

En la literatura sobre adquisició fonològica de la primera llengua hi ha nombroses referències al procés de reduplicació, especialment dins el model cognitiu, sorgit al voltant de Ferguson a Stanford (Ferguson 1983, Schwartz *et al.* 1980, Schwartz & Leonard 1983). La reduplicació hi és considerada una estratègia, amb la finalitat d'evitar consonants i grups consonàntics o de suplir síl·labes senceres. Es desenrotlla un cert debat sobre aquest punt, però mai es feu prou explícit què és el que es reduplica en aplicar aquesta estratègia. De fet, en el llenguatge infantil s'han de distingir dos tipus de reduplicació.

a) La primera té lloc en un estadi molt primerenc del desenvolupament lingüístic i es manifesta en les produccions de totes les criatures. Consisteix en disíl·labs, formats per repetició d'una de les síl·labes del mot adult o d'una síl·laba creada per l'infant amb fragments de les síl·labes del mot adult. Les síl·labes utilitzades per l'infant coincideixen sovint amb les síl·labes preferides durant el darrer balbeig canònic, de manera que no sempre és fàcil de discriminar aquestes dues formes d'expressió, balbeig i primeres paraules sovint reduplicades. A (6) n'apareixen alguns exemples procedents de l'adquisició de l'alemany.⁴

(6) Exemples de reduplicació infantil del primer tipus

a. Reduplicacions produïdes per Marion

Telefon	'telèfon'	nænə	(1;3,19)
Uhr (Ticktack)	'rellotge'	titi ~ tete	(1;3,27)
Laterne	'fanalet'	dada	(1;3,27)
Jacke	'jaqueta'	jaja	(1;5,3)
Maire	'nom de persona'	majmaj	(1;5,3)
Ente	'à nec'	nana	(1;5,24)
Sonne	'sol'	nono	(1;6,7)
Erdbeere	'maduixa'	bæbæ	(1;6,7)
Deckel	'tapadora'	dede	(1;6,20)
Schlafsack	'sac de dormir'	jaja	(1;6,20)
Stiefel	'bota'	thithi	(1;9,1)
Decke	'manta'	dede	(1;10,5)
Schlüssel	'clau'	lolo	(1;10,19)

(4) Aquestes dades provenen del meu projecte BIDS, dut a terme a Hamburg amb el suport de la Deutsche Forschungsgemeinschaft. L'edat de cada producció està indicada entre parèntesi, mitjançant (any; mes, dia).

b. Reduplicacions produïdes per Thomas

Joghurt	'iogurt'	lolo	(1;7,1)
Milch	'llet'	mimi ~ meme	(1;7,1)
Lämmlein	'be'	mɛjmɛj	(1;8,2)

b) El segon tipus de reduplicació té lloc en estadis posteriors, quan la criatura passa de mots disil·làbics a trisil·làbics i quadrisil·làbics. Consisteix a repetir una síl·laba del mot adult, o bé una síl·laba de la versió disil·làbica pronunciada per la criatura en una fase anterior a la introducció dels multisíl·labs, o bé una síl·laba creada per la criatura amb fragments de síl·labes del mot adult. A diferència del primer tipus, no ha estat documentat en la majoria de criatures. Com que requereix mots multisil·làbics en la llengua adulta, és molt possible que una de les condicions necessàries per a tenir lloc és que la llengua que la criatura adquireix contingui mots d'una certa longitud. I fins i tot en aquest cas, hi ha criatures que prefereixen seguir aplicant el truncament propi de les primeres etapes, en comptes de reduplicar. Alguns dels casos esmentats en la literatura es refereixen a l'adquisició de l'estoni (Vihman 1978) i del català (Lleó 1990).

(7) Exemples de reduplicació infantil del segon tipus.

Mots reduplicats produïts per Laura (Lleó 1990)

Amèlia	'melja	mɛ'melja	(2;10)
bicicleta	'beka (2;3)	'bleka ~ be'bleka	(2;9)
cervesa		βe'βeza	(2;10)
Patufet		fəfə'fet	(2;9)
sabates	'patas (2;1)	pa'patəs	(2;11)
taronja	'ʒənta (2;6)	ʒə'ʒənta	(2;9)
tovallola	'bəla (2;6)	βə'βəla	(2;10)
ganivet		βiβi'βet	(2;6)

Els processos reduplicatius infantils, que hem dividit en dos tipus, tenen un tret important en comú: en els dos casos el *reduplicans* és sempre una síl·laba. I la diferència consisteix només en el fet que en el primer tipus la síl·laba reduplicada és l'únic material melòdic contingut en el mot, mentre que el segon tipus suposa una major riquesa tant estructural com segmental. Estructuralment, la criatura ha passat ja a incloure mots trisil·làbics en el seu lèxic; i és precisament el pas de bisíl·labs a trisíl·labs el que provoca la repetició d'alguns segments del mot. Segmentalment, la síl·laba repetida és només una part del mot, el qual conté a més altres segments. Però la reduplicació d'una síl·laba comporta una simplificació a nivell melòdic, que a la criatura li permet segurament emprendre la complicació que suposa en el nivell de l'esquelet la introducció d'una nova síl·laba. Evidentment, la reduplicació infantil té com a propòsit la simplificació de les formes subjacents emmagatzemades i al mateix temps facilitar la producció. Això és molt diferent de la reduplicació morfològica que hem vist a §1. Però, malgrat la diferència, el llenguatge infantil ens dóna la pauta d'allò que és universal i

menys marcat. A partir d'aquesta evidència podem concloure que la reduplicació parcial, i dins la parcial la sil·làbica, és la menys marcada. Això contradiu les afirmacions de Moravcsik (1978) que hem vist més amunt, segons les quals la reduplicació total és la menys marcada i la reduplicació sil·làbica no és ni suficient ni necessària.

Si comparem la reduplicació del llenguatge infantil amb el tipus de reduplicació més productiva en català, els compostos reduplicatius, observem que en el llenguatge infantil la reduplicació sempre és fonològica, i concretament, sil·làbica, és a dir, sempre consisteix en la repetició d'una síl·laba, ja sia una única síl·laba en la primera etapa, ja sia una de les dues síl·labes del mot infantil en la segona etapa. Això fa pensar que en la fase inicial del desenvolupament fonològic la síl·laba és la unitat mètrica essencial al voltant de la qual s'organitza el component fonològic. Hi ha algun cas esporàdic de reduplicació d'un peu sencer, però se'n dona un sol cas per criatura, quan mètricament els peus ja estan constituïts o comencen a constituir-se. Exemples únics en el meu corpus són el mot alemany *Kissen* 'coixí' pronunciat [hisekise] per Sv (1;3,27) i *Staubsauger* 'aspiradora' pronunciat [zauzbau] per Thomas a l'edat de (1;10,4).

La reduplicació del llenguatge infantil està íntimament lligada amb el fenomen d'harmonia consonàntica, que presenta casos com els de (8). La diferència entre (7) i (8) és que l'harmonia de (7) afecta consonants i vocals, mentre que la de (8) afecta només les consonants. A continuació veurem que l'existència de (8) motiva una anàlisi de la reduplicació infantil a base d'harmonia en la tira melòdica.

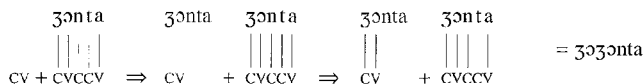
(8)	Trisíl·labs amb consonant harmonitzada produïts per Laura			
guitarra	'tala	(2;1)	te'taRa	(2;10)
butxaca	'ʃæfæ	(2;2)	ʃo'ʃaka	(2;6)
formatge	'matə	(2;3)	mo'matə	(2;9)
granota			ŋa'ŋoka	(2;5)
bufanda			fo'fanda	(2;7)
orelles			tə'tetas	(2;11)

5. MODELS PER A L'ANÀLISI FORMAL DELS PROCESSOS REDUPLICATIUS

Si bé el significat de la reduplicació sol ser clar, especialment en la reduplicació pròpiament morfològica, la forma no constitueix una unitat fixa: és variable, perquè depèn de l'arrel de la paraula, a la qual està íntimament unida. Això ha dut a qualificar-la com a procés no concatenador, en el sentit que el *reduplicans* no és un afix invariable, sinó que s'ha de definir en cada cas particular. En el vessant fonològic, doncs, la caracterització no és transparent: en una fonologia lineal s'hauria de caracteritzar amb una transformació, i les transformacions són processos poc restringits.

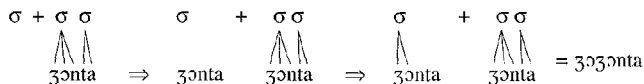
Marantz (1982), iniciant els tractaments no lineals, proposà que la reduplicació consisteix en l'afixació d'un esquelet o plantilla CV. Per poder fournir de contingut fonològic aquest esquelet afixat, es copia tota l'arrel del mot i s'associa amb la tira CV, segons els principis de la fonologia autosegmental. L'associació és conduïda per la melodia, i els fonemes de l'arrel copiada que no puguin associar-se amb la plantilla de l'afix CV s'eliminen. L'associació es fa en direcció a l'arrel en el cas no marcat. Com que l'afix tant pot aparèixer com a prefix o com a sufix, l'associació en el prefix es fa d'esquerra a dreta i en el sufix de dreta a esquerra. Per a exemplificar aquest tipus de descripció i poder-la contraposar a les altres descripcions proposades, serà escaient un exemple de reduplicació parcial, com ara la que trobem a les dades infantils. L'exemplificarem amb el mot *taronja* produït [ʒɔʒɔnta] per Laura a 2;11, amb reduplicació sobre la base [ʒɔnta], existent prèviament en el seu lèxic.

(9) Exemple d'anàlisi de la Reduplicació segons Marantz (1982)

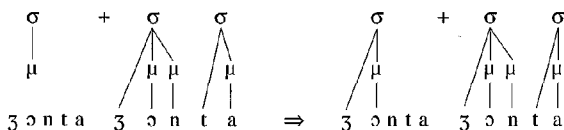
L'originalitat d'aquesta anàlisi consisteix en el desdoblament del procés en dues tires, l'esquelet i la tira melòdica o segmental. Naturalment, aquest tipus de descripció és solament possible dins un model de fonologia no lineal, com ara la fonologia autosegmental, basada en la diferenciació entre la tira de l'esquelet, representada per Cs i Vs, i la tira melòdica o segmental, que conté els segments amb els seus trets fonològics. McCarthy & Prince (1986) adoptaren els elements essencials d'aquesta anàlisi, amb una innovació: l'afix que es reduplica en la tira esqueletal no està constituït simplement per una seqüència qualsevol de Cs i Vs, sinó que ha de cenyir-se a les categories prosòdiques, la mora, la síl·laba i el peu. Per tant, la representació de [ʒɔʒɔnta] es faria de la manera següent:

(10) Exemple d'anàlisi de la Reduplicació segons McCarthy & Prince (1986)

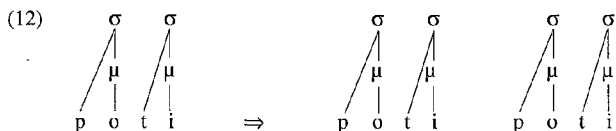

S'ha de notar que en la pronunciació de la criatura la síl·laba afixada no coincideix amb la síl·laba inicial de la base, sinó que consta només d'una C i una V. És a dir, l'afix reduplicat en la forma infantil ha d'estar constituït per una síl·laba oberta, que és la síl·laba menys marcada en el desenvolupament de les estructures sil·làbiques. En termes de McCarthy & Prince (1986) això es podria expressar com a (11), restringint la síl·laba reduplicada a una mora, independentment del fet que la síl·laba inicial de la base contingui dues mores.

(11) Exemple d'anàlisi de la Reduplicació segons McCarthy & Prince (1986)

Steriade (1988) introduí una anàlisi lleugerament diferent. La diferència essencial és que la base es copia en la seva totalitat, sense afegir un afix en forma de plantilla. Naturalment, la còpia conté tant la tira de l'esquelet com la tira melòdica. Tot i la diferència amb les seves predecessores, aquesta anàlisi s'acosta més a la de McCarthy & Prince (1986) que no pas a la de Marantz (1982), perquè en el nivell de l'esquelet es copien unitats prosòdiques, mores, síl·labes o peus, associats al material melòdic, també copiat. En els casos de reduplicació parcial, els elements que no apareixen en la forma reduplicada s'han de truncar. Aquesta part de la proposta recorda la idea de Moravcsik (1978) que la reduplicació total és la no marcada, mentre que la parcial es fa derivar d'ella. Per a exemplificar-ne l'anàlisi, l'aplicarem a un dels compostos reduplicatius del català, per exemple *poti-poti*:

L'anàlisi de Steriade (1988) té avantatges sobre la de Marantz (1982) o McCarthy & Prince (1986) per als casos de reduplicació total, perquè no ens obliga a definir la direccionalitat de la reduplicació. La introducció d'un afix en forma de plantilla prosòdica sí que per definició ens fa decidir-nos per prefixació o sufixació i, si bé això és escaient per a la reduplicació parcial, com en els casos que hem vist a (1), així com possiblement els del francès i els de reduplicació infantil que hem vist a (4) i a (7), respectivament, per a la reduplicació total la decisió seria arbitrària. D'altra banda, el fet que es faci aparèixer la reduplicació parcial com a total, està poc fonamentat.

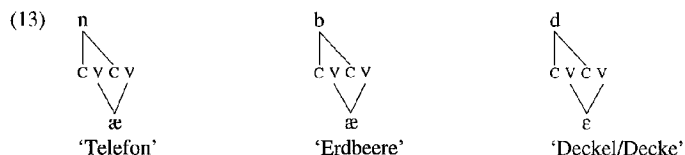
Hi ha casos que presenten una complicació addicional, perquè els dos peus que es repeteixen no són idèntics, sinó que exhibeixen diferències en una de les vocals i/o en una de les consonants (3b,c,d,e). La solució que s'ha proposat per a aquest tipus de problema (Marantz 1982) és la de preespecificar el segment divergent amb els trets que ha d'adoptar, ja abans que la reduplicació tingui lloc. És a dir, en aquests casos, la C o V de la tira de l'esquelet ha d'anar prèviament associada amb els trets del segment corresponent. En català, però, el problema és que en els casos més corrents, com ara *baliga-balaga*, no resulta clar si és [i] o [a] la vocal que ha d'anar prèviament associada; i el mateix val per a casos com *cori-mori*, on no se sap si és [k] o [m] que hi ha d'anar.

Una altra solució és la de recórrer a la subespecificació (McCarthy & Prince 1986): a l'hora de copiar el material melòdic, el segment divergent no és copiat, de manera que posteriorment s'ha de definir per defecte, amb els trets corresponents a un segment no marcat. Aquesta proposta té l'inconvenient que algun tipus de bloqueig ha d'impedir la còpia del segment no repetit, i això pot resultar *ad hoc*. Però té l'avantatge que permet recórrer als segments no marcats. En els casos que ens ocupen, és corrent que la primera vocal sigui [i] i la segona [a], com a *baliga-balaga* i tots els de (3b). Podríem suposar que, com que universalment [a] sembla ser la V no marcada, la seva posició queda sense definir i s'omple per defecte, de manera automàtica. Però els casos de (3c) no s'expliquen per la V no marcada, i tampoc les alternances consonàntiques de (3d, e). Com que aquest punt no és essencial al propòsit d'aquest treball, haurà de quedar pendent de decisió, a l'espera d'aprofundir més en la recerca de la solució més viable.

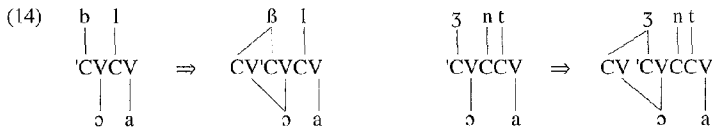
Una anàlisi basada en unitats prosòdiques, com la de McCarthy & Prince (1986) o Steriade (1988), és superior a la de Marantz (1982). És evident que allò que es reduplica són entitats estructurades prosòdicament, en darrer terme, unitats rítmiques. D'altra banda, no em sembla correcte exigir que totes les reduplicacions suposin reduplicació total. Un cop s'admeten com a reduplicacions aquelles del tipus del català, del francès i del llenguatge infantil, haurem d'establir una diferència essencial entre elles: unes repeteixen síl·labes i les altres peus.

Hi ha aspectes de l'aplicació d'aquests models d'anàlisi a la reduplicació infantil que s'han d'afinar més. A primera vista, els mots reduplicats de la primera etapa (6) es poden veure com resultants del truncament del mot adult en una sola síl·laba, que es reduplica. Aquesta visió enfoca la forma infantil com a subsidiària de la forma adulta. Hi ha una altra manera de veure la fonologia infantil, més autònomament, de manera que la forma adulta li forneixi només alguns aspectes de la informació lèxica; altres aspectes, especialment les plantilles prosòdiques, són creats per la criatura sobre la base de principis universals i possibles preferències sorgides a partir de trets específics de la llengua ambiental.

Així, s'ha proposat que les formes subjacents per a mots com *Telefon*, *Erdbeere* o *Deckel* i *Decke* de (6) contenen una plantilla prosòdica de dues síl·labes, la primera tònica i la segona àtona, és a dir una estructura trocaica 'CVCV'; la melodia que s'hi associa és molt simple: un sol segment consonàntic i un sol segment vocàlic, associats a les dues posicions consonàntiques i vocàliques, respectivament. La representació d'aquestes paraules serà, doncs, com a (13):

Aquests casos de reduplicació purament fonològica consisteixen simplement en una plantilla bisil·làbica a nivell de l'esquelet i la doble associació dels segments melòdics. Ací no tenim encara reduplicació en el sentit de l'anàlisi de Marantz. De fet, es pot considerar que allò que la criatura emmagatzema en aquesta primera fase són plantilles corresponents al mot mínim, universalment definit com a 'CVCV i el material melòdic s'hi distribueix a partir d'un sol segment de cada classe, consonàntic i vocàlic. Hi haurà casos en els quals la criatura haurà emmagatzemat els trets de dues vocals diferents, de manera que es donarà harmonia consonàntica, però no vocàlica. Noteu que aquesta mateixa descripció és aplicable a (5) del francès. En canvi, en l'etapa posterior, l'exemplificada a (7), així com en els exemples (4) del francès, sí que la reduplicació consisteix en la prefixació d'una síl·laba a nivell prosòdic. A nivell segmental, però, hi ha evidència que en comptes de copiar els segments reduplicats, el procés que té lloc és senzillament escampament a les posicions afixades dels trets de la C i la V que en la representació subjacent de la criatura estan en posició inicial. És a dir, segons la meua proposta, els mots *tovallola* i *taronja* de (7) serien representats mitjançant (14):⁵

Una de les raons que justifiquen aquesta anàlisi és que si representéssim les formes de (7) mitjançant còpia del material melòdic, quedarien teòricament desconnectades de les formes de (8), perquè (7) comportaria còpia i (8) escampament. En canvi, amb l'anàlisi de (14) els dos casos es poden relacionar mitjançant harmonia. Naturalment, l'anàlisi de (14) presuposa que s'adopti una representació biplanar, és a dir, amb les Cs i Vs representades en dos plans diferents (Lleó 1992). Aquesta mateixa descripció seria aplicable a les formes reduplicades del francès (4), només si es pot justificar el fet de separar Cs i Vs en dos plans diferents en aquesta llengua. D'altra manera, serà preferible partir de la còpia dels segments melòdics.

6. TIPOLOGIA DE LA REDUPLICACIÓ I RITME PROSÒDIC

Recapitulant els diferents tipus de reduplicació que ens hem trobat en aquest treball, observem una gradació de fenòmens de menys a més complexos:

A) Plantilla prosòdica que satisfà els requeriments del mot mínim. Representa l'estructura prosòdica preferida d'una etapa de l'evolució (6) o d'una llengua, com el francès (5); en català correspon a exemples del tipus *toti* per a *Jordi* o *Pep* per a *Josep*. En associar-hi el material melòdic, hi ha segments del mot originari que queden sense

(5) Per a una justificació més extensa d'aquesta proposta vegeu Lleó (1992). Noteu que (14) ve a substituir representacions com les de (9), (10) o (11) per al mot *taronja*.

associar, de manera que sorgeix el que sembla truncament, a nivell prosòdic; a nivell segmental es connecta amb el fenomen d'harmonia vocàlica i/o consonàntica.

B) Afix prosòdic amb escampament de consonants solament, o de consonants i vocals; l'afix pot substituir una o més síl·labes de la paraula model. Correspon a la segona etapa infantil, amb harmonia a la melodia (8) i als casos de (7) que s'analitzin mitjançant escampament en comptes de còpia.

C) Afix prosòdic amb còpia de la melodia pertinent. Correspon als exemples (4) del francès, amb còpia de la melodia, i possiblement a la segona etapa infantil, als casos del tipus (7) que no siguin analitzats segons B. La base i l'afix poden tenir valor morfològic autònom, com en la reduplicació morfològica parcial de (1).

D) Repetició d'un peu amb tota la informació prosòdica i melòdica (3a); s'ha de permetre la possibilitat de preassociar algun segment o definir-lo per defecte (3b-d). El peu pot tenir valor de morfema autònom, com en la reduplicació morfològica total de (2).

Els casos A i B són considerats tradicionalment de reduplicació fonològica; C s'ha considerat reduplicació morfològica, sempre que es satisfaci la condició que l'afix i la base constitueixin morfemes autònoms; d'altra manera, no és sinó reduplicació fonològica. El cas D sempre ha estat considerat de reduplicació morfològica, independentment de si el peu simple constitueix un morfema (2), com si no, tal com succeeix amb els compostos reduplicatius del català (3). Però ja hem vist que aquesta classificació té un cert grau d'arbitrarietat. De fet, la classificació més justificable és aquella que discrimina entre la síl·laba i el peu, de manera que A, B i C constitueixen el grup de reduplicació sil·làbica i C correspon a la reduplicació de peus.

Tal com hem vist a §3, les llengües tenen preferència per un tipus de reduplicació o un altre. Així, el català, juntament amb el castellà, l'anglès i l'alemany prefereixen la reduplicació de peus. En canvi, el francès, igual que el llenguatge infantil, prefereix la reduplicació sil·làbica. Aquests tipus de reduplicació preferits de les diverses llengües segurament no són exclusius ni excloents. És a dir, segurament en francès també és possible la reduplicació de peus i en català, anglès o alemany la reduplicació sil·làbica no hi està exclosa. Però és cert que es donen unes tendències marcades de preferència d'un tipus de reduplicació sobre l'altre.

Curiosament, aquestes preferències vénen a coincidir amb el tipus de ritme que tradicionalment s'ha atribuït a les llengües a les quals ens estem referint. El francès se sol considerar una llengua amb ritme sil·làbic, mentre que l'anglès o l'alemany compten com a llengües de ritme accentual, que dins el model mètric es pot reinterpretar com a ritme basat en els peus més que no pas en les síl·labes. Tot i que aquest tipus de caracterització s'ha posat en dubte, hi ha un seguit de trets fonològics que permeten de classificar les llengües en relació amb un tipus de ritme o amb una tendència més marcada cap a un tipus de ritme (veg. Auer & Uhman 1988). Així també, la tendència cap a un tipus de reduplicació o un altre, la sil·làbica o la de peus, ens forniria un criteri més de classificació. I, fonològicament, aquest criteri ens identifica el llenguatge infantil amb llengües com el francès i ens l'oposa al català i a l'alemany. El català, si

bé no ha estat estudiat en relació a aquest tipus d'anàlisi rítmica, exhibeix trets que assenyalen la seva pertinença a les llengües de ritme accentual o de peus: la reducció vocàlica n'és un criteri important (Auer & Uhman 1988: 244ss). El tipus de reduplicació preferit en pot ser un altre.

El castellà no sembla ajustar-se a les prediccions, perquè segons els exemples de Lloyd (1966) té preferència per la reduplicació de peus i, en canvi, hi ha una creença comuna que el seu ritme és sil·làbic. Tot i que és necessària més recerca en el camp del ritme de les llengües, alguns treballs existents indiquen que aquesta creença podria ser errada. D'una banda, Borzone & Signorini (1983) arribaren a la conclusió empíricament fonamentada que al menys el dialecte argentí té "tendency toward stress-timed rhythm". Recentment, Benguerel ha demostrat, en un estudi encara inèdit,⁶ que mentre el francès és percebut com una llengua de ritme sil·làbic, el castellà i el català són més aviat percebudes com a llengües de ritme accentual. El criteri de la reduplicació es podria aplicar ací, també, per determinar la preferència de ritme. En aquest sentit, també els processos reduplicatius del castellà indiquen una preferència d'aquesta llengua per als peus sobre les síl·labes.

7. CONCLUSIONS

Partint de l'anàlisi tradicional que diferencia les reduplicacions del català en fonològica –tipus *cucut*– i morfològica –tipus *xano-xano* o *baliga-balaga*–, hem motivat una nova anàlisi, segons la qual la diferència essencial entre elles és que el primer tipus reduplica síl·labes i el segon tipus reduplica peus. De fet, tots dos tipus són essencialment fonològics. Per aclarir propostes sobre quin dels dos tipus és menys marcat, ens hem dtingut en les reduplicacions del llenguatge infantil, les quals han resultat ser sil·làbiques de forma gairebé excloent. L'anàlisi formalitzada dels diversos tipus de reduplicació ens ha permès diferenciar-los també de manera formal: la reduplicació sil·làbica es descriu de manera més escaient suposant l'afixació d'una plantilla sil·làbica (Marantz 1982 i McCarthy & Prince 1986), mentre que la de peus consisteix en el duplicat d'un peu, tingui la forma que tingui, sense haver de recórrer a plantilles prosòdiques (Steriade 1986). La comparació amb d'altres llengües ens ha permès de concloure que unes llengües es decanten cap a la reduplicació sil·làbica i altres cap a la reduplicació de peus. D'aquesta preferència es pot deduir el tipus de ritme preferent de les llengües. De les ací considerades, el francès –igual com el llenguatge infantil– té preferència pel ritme sil·làbic, mentre que tant el català com el castellà, l'anglès i l'alemany tenen preferència pel ritme de peus, equivalent al ritme accentual adduït tradicionalment.

(6) André Pierre Benguerel, a la Universitat de British Columbia (Vancouver), ha dut a terme un estudi de percepció d'un conjunt ampli de llengües, per a intentar classificar-les com a "syllable-timed", "stress-timed" o "mora-timed".

APÈNDIX

Exemples de compostos reduplicatius en català⁷

A. REDUPLICACIÓ SENSE CANVI FONOLÒGIC

bum-bum m. 'So continuat, sord i confús.'

gara-gara f. «Fer la *gara-gara*» 'tractar de plaure, d'atraure's l'afecte, la benevolença, etc. (d'algú) amb afalacs, llagots, etc.'

gloc-gloc m. 'El soroll que fa un líquid en sortir d'una ampolla de coll estret al mateix temps que hi va entrant aire.'

gori-gori m. Fam. 'Cant fúnebre dels enterraments.'

leri-leri adv. 'Prop d'esdevenir-se, si cau no cau.'

ning-ning m. 'Onomatopeia amb què es designa el so d'una campaneta.'

nyau-nyau m. 'Gata moixa.'

nyeu-nyeu m. 'Onomatopeia amb què s'indica el parlar d'una persona gata maula, hipòcrita.'

nyic-nyic m. 'Onomatopeia amb què s'expressa el parlar d'una persona que ens martiritza amb la seva insistència; un soroll desagradable i insistent.'

nyigo-nyigo m. 'Onomatopeia amb què s'imita el so d'un violí, violoncel, etc., mal tocat.'

passa-passa m. 'Truc de prestidigitador que consisteix a fer passar un objecte d'un lloc a un altre sense que l'espectador se n'apercebi.'

piu-piu m. 'Piuladissa' [*piular*].

poti-poti m. Fam. 'Desgavell, desori' [*potinejar*].

rau-rau m. 'Rosec, especialment de la consciència'

viu-viu f. «Fer la *viu-viu*» 'Anar tirant, anar passant la vida com un pot.'

xano-xano adv. 'A poc a poc (aplicat al caminar).'

xim-xim m. 'Pluja menuda i seguida.'

xiu-xiu m. 'Conversa tinguda en veu molt baixa, per tal que els circumstants no puguin sentir el que hom diu' [*xiuxiuar*, *xiuxiueig*, *xiuxiuejar*].

xup-xup m. 'Bull lent d'un líquid (suc d'un guisat, llet, etc.) posat al foc.'

zub-zub m. 'Pulsació dolorosa que acompanya un tumor'

B. REDUPLICACIÓ AMB ALTERNANÇA DE VOCAL (i-a)

balandrim-balandram adv. 'balandrejant (oscil·lant, balancejant)' [*balandram* 'Peça de vestir llarga fins als peus, ampla i sense cenyir, amb mànigues, que usen els eclesiàstics.']

baliga-balaga m. i f. 'persona que no té formalitat en res, taral·lirot.'

banzim-banzam loc. adv. 'S'aplica a un moviment de fort balanceig, esp. al caminar.'

barrim-barram loc. adv. 'S'aplica a un moviment atropellat, trafegós' [*barram* 'dona pública']

(7) Inclou només les formes que es troben en el *Diccionari Fabra*, amb els significats que hi apareixen.

- catric-catrac* m. 'Mot onomatopèic amb què es designa el soroll que fa el teler, un sedàs, etc.'
- garranyic-garranyac* [*garranyic* m. 'Soroll sec, estrident, produït pel fregadís de dos cossos, de dues peces d'un mecanisme, etc.'; *garranyigar* v. intr. 'fer garranyics.']
- ning-nang* m. 'Onomatopèia amb què es designa el toc d'una campana que hom branda.'
- nyic-i-nyac* m. 'Raons, renyines contínues entre dues persones.'
- pengim-penjam* adv. 'Deixant-se anar indolentment a un costat i a l'altre, sense cap gràcia' [*penjar*].
- tic-tac* m. 'Soroll que fa el mecanisme d'un rellotge i anàlegs'
- trip-trap* m. 'Mot amb què es denota el fet de bategar fort el cor.'
- xerric-xerrac* m. 'Instrument de fusta amb una llengüeta que, en fer giravoltar la peça on va fixada, bat successivament les dents d'una roda dentada fixada al mànec, i produïx així un seguit de sorolls secs i desagradables.'
- xerrim-xerram, xerrima-xerrama* 'Persona xerraire i bellugadissa' [*xerrar, xerraire, xerrim* m. 'xerrameca'].
- xip-xap* m. 'Onomatopèia imitant el xipolleig d'una massa líquida.'
- ziga-zaga* f., *zig-zag* m. 'Línia trencada en forma de Z.'

C. REDUPLICACIÓ AMB ALTERNANÇA DE VOCAL (i-o/e)

- de nyigui-nyogui* loc. adv. 'Fet de qualsevol manera, de construcció defectuosa, feble.'
- plugit-plujot* [*plugim* m. 'pluja petita.']
- tarit-tarot* m. 'Toral-lirot, baliga-balaga.'
- nyiqui-nyoc* 'Persona o cosa despreciable.'
- tal-là-tal-lera* loc. adv. 'Ni poc ni molt, si fa no fa, mig mig' [*tal*].

D. REDUPLICACIÓ AMB CANVI DE CONSONANT

- cori-mori* m. 'Mal de cor.'
- xirlis-mirlis* 'Persona desnerida.'
- xerrai-marrai* 'Persona xerraire i bellugadissa.'
- xurri-murri, xurrimburi, xurrismurris* 'Gentussa' [*murri, múrria* adj. i m. i f. 'Mal subjecte; hàbil en la dolenteria.']

E. REDUPLICACIÓ AMB CANVI DE VOCAL I DE CONSONANT

- tarot-lirot* 'Persona poc formal i beneïta' [*tarot* m. 'Barrèt vell, atrotinat.']
- a la xirinxina* loc. adv. 'A coll-i-be'.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- AUER, P. & S. UHMAN (1988) «Silben- und akzentzählende Sprachen», *Zeitschrift für Sprachwissenschaft* 7, pp. 214-259.
- BORZONE DE MANRIQUE, A. M. & A. SIGNORINI (1983) «Segmental duration and rhythm in Spanish», *Journal of Phonetics* 11, pp. 117-128.
- CABRÉ, M. T. & G. RIGAU (1985) *Lexicologia i semàntica*, Barcelona, Enciclopèdia Catalana.
- ESCANDELL VIDAL, M. V. (1991) «Sobre las reduplicaciones léxicas», *Lengua Española Actual* XIII, pp. 71-86.
- FABRA, P. (1956) *Gramàtica catalana*, Barcelona, Teide.
- FERGUSON, C. A. (1983) «Reduplication in child phonology», *Journal of Child Language* 10, pp. 239-243.
- LLEÓ, C. (1990) «Homonymy and reduplication revisited: On the extended availability of two strategies in phonological acquisition», *Journal of Child Language* 17, pp. 267-278.
- (1992) *A parametrical view of harmony and reduplication processes in child phonology*, Manuscrit, Hamburg, Universität Hamburg.
- LLOYD, P. M. (1966) «Some reduplicative words in colloquial Spanish», *Hispanic Review* XXXIV, pp. 135-142.
- MARANTZ, A. (1982) «Re Reduplication», *Linguistic Inquiry* 13, pp. 435-482.
- MASCARÓ, J. (1986) *Morfologia*, Barcelona, Enciclopèdia Catalana.
- MCCARTHY, J. & A. S. PRINCE (1986) *Prosodic Morphology*, Manuscrit, Waltham, Massachusetts, Brandeis University.
- MORAVCSIK, E. (1978) «Reduplicative Constructions», dins Greenberg, J., ed., *Universals of human Language*, vol. 3, Stanford, California, Stanford University Press, pp. 297-334.
- MORIN, Y.-C. (1972) «The Phonology of echo-words in French», *Language* 48, pp. 97-108.
- PLÉNAT, M. (1984). «Toto, Fanfa, Totor et même Guiguite sont des anars», dins Dell, F., Hirst, D. & J.-R. Vergnaud, eds., *Forme sonore du langage: Structure des représentations en phonologie*, Paris, Hermann.
- PONS I GRIERA, L. (1987) «Xinxirinxina, trap-trap. Aspectes de la motivació fonètica en català», dins *Studia in honorem prof. M. de Riquer*, Barcelona, Quaderns Crema, pp. 165-178.
- SCHWARTZ, R. G. & L.B. LEONARD (1983) «Some further comments on reduplication in child phonology», *Journal of child language* 10, pp. 441-448.
- SCHWARTZ, R. G., LEONARD, L. B., WILCOX, M. J. & M. K. FOLGER (1980) «Again and again: reduplication in child phonology», *Journal of Child Language* 7, pp. 75-87.

- STERIADE, D. (1988) «Reduplication and syllable transfer in Sanskrit and elsewhere», *Phonology* 5, pp. 73-155.
- THUN, N. (1963) *Reduplicative Words in English. A Study of Formations of the Types Tick-tick, Hurly-burly, and Shilly-shally*, Uppsala.
- VIHMAN, M. M. (1978) «Consonant harmony: its scope and function in child language», dins Greenberg, J. H., ed., *Universals of human language*, Stanford, Stanford University Press, pp. 281-334.
- WIESE, R. (1990) «Über die Interaktion von Morphologie und Phonologie - Reduplikation im Deutschen», *Zeitschrift für Phonetik, Sprachwissenschaft und Kommunikationsforschung* 43, pp. 603-624.

